

Історія книжкової справи

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>02 Культура і мистецтво</i>
Спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>
Освітня програма	<i>Образотворче мистецтво</i>
Статус дисципліни	<i>Обов'язкова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити ЄКТС/ 60 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>Лекції (один раз на два тижні починаючи з 2-го тижня), практичні заняття (один раз на два тижні бажано після лекції) Для заочників згідно графіку сесії</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат мистецтвознавства, доцент, Коренюк Юрій Олександрович yu.korenyuk@gmail.com Практичні: доктор мистецтвознавства, доцент, Коренюк Юрій Олександрович yu.korenyuk@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MzEwMDMxODgwNTg3</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Дисципліна вивчається задля формування загальних уявлень про історію книжкової справи від первісних способів фіксації інформації на матеріальних носіях до появи технологій механічного тиражування інформації і подальший їх розвиток цих технологій до сучасності.

В результаті засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

уявлення про функції графічно фіксованих текстів у первісних суспільствах, про еволюцію форм рукописних книг у стародавньому світі та в середні віки, про еволюцію технологій механічного тиражування інформації, про появу сучасних книг.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 1-му семестрі 1-го курсу навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти. із загальної історії, історії світового мистецтва та літератури на рівні шкільної програми. Міждисциплінарні зв'язки:

ПО 3 Ілюстрування;

ПО 1 Композиція видання;

ПО 7 Сучасні засоби відтворення в мистецтві шрифту та орнаменту.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
Розділ 1. Книжкова справа в давнину				
Тема 1.1. Найдавніші бібліотеки і книгосховища за археологічними матеріалами.	6	2	2	2
Тема 1.2. Історичні відомості про найбільші книгосховища античної доби і раннього середньовіччя.	6	2	2	2
Тема 1.3. Книжкова справа античної доби.	6	2	2	2
Разом за 1 розділом	18	6	6	6
Розділ 2. Середньовічні скрипторії і книгосховища				
Тема 2.1. Книжкова справа у Візантії і в регіонах розповсюдження східного християнства.	6	2	2	2
Тема 2.2. Книжкова справа в середньовічній Європі.	6	2	2	2
Тема 2.3. Книжкова справа давньої Русі.	6	2	2	2
Разом за 2 розділом	18	6	6	6
Розділ 3. Історія книжкової справи від доби інкунабул до сьогодення				
Тема 3.1. Виникнення набірною книгодруку, збільшення тематичного репертуару друкованих видань.	6	2	2	2
Тема 3.2. Розширення тематичного репертуару книг, поява періодичних видань.	5	2	1	2
Тема 3.3. Проблема класифікації та каталогізації книжкової продукції.	5	2	1	2
Разом за 3 розділом	16	6	4	6
Разом за семестр	52	18	16	18
Залік	8		2 (На останньому занятті)	6
Всього годин	60	18	18	24

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. *Валуєнко Б.В.* Архітектура книги. К.: Мистецтво, 1976. с. 212.
2. *Владимиров Л.И.* Всеобщая история книги. М.: Книга, 1988. с. 312.
3. *Герчук Ю.Я.* Художественный мир книги. М., 1989
4. *Запаско В.А.* Мистецтво книги на Україні в XVII-XVIII ст. Львів: Видавництво львівського університету, 1971. 310 с.
5. *Запаско В.А.* Українська рукописна книга. Львів: Світ, 1995. 478 с.
6. *Истрин В.А.* Развитие письма. М.: Изд-во АН СССР, 1961. 396 с.
7. *Истрин В.А.* Возникновение и развитие письма. М.: Наука, 1965.
8. *Кацпержак Е.И.* История письменности и книги. М., Искусство, 1955. 356 с.
9. Книга і друкарство на Україні. К.: Наукова думка, 1964. 316 с.

10. Книговедение: Энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1982. с. 664.
11. *Немировский Е.Л.* Мир книги. М.: Книга, 1986. – 288 с.
12. *Огієнко І.І.* Історія Українського друкарства. К.: Либідь, 1994. 448 с.
13. *Пахомов В.В.* Книжное искусство. М.; Искусство, 1961. Т. 1., 1962. Т. 2.
14. *Тоотс В.* Современный шрифт. М.: Книга, 1966. 272 с.
15. Українська графіка XI – початку XX ст. Альбом / А. В'юник. К.: Мистецтво, 1994.
16. *Утевская П.* Слов драгоценные клады. Рассказы о письменности. М.: Детская литература, 1985. 192 с.
17. *Функе Ф.* Книговедение. М.: Высшая школа, 1982. 296 с.
16. Художественное конструирование и оформление книги. М.: Книга, 1971. 248 с.

Допоміжна література

- Лазурский В.* Путь к книге. Воспоминания художника. М.: «Книга», 1985. 287 с.
2. *Різник М.Г.* Письмо і шрифт. — Київ: Вища школа, 1978.
3. *Шицгал А.Г.* Русский типографский шрифт. Вопросы истории и практик применения. — М.: Книга, 1974. – 208 с. (изд. 2, дополненное. — М.: Книга, 1985. – 256 с.).
4. *Шицгал А.* Русский гражданский шрифт. 1708 – 1958. — М.: Искусство, 1959. – 280 с.

10. Інформаційні ресурси

Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми.
<http://litopys.org.ua/isaevych/is09.htm>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
Розділ 1. Книжкова справа в давнину	
1	<i>ЛЕКЦІЯ 1. Тема:</i> Найдавніші бібліотеки і книгосховища за археологічними матеріалами: Бібліотека глиняних клинописних «книг» в палаці Ашшурбаніпала (668-626) у Ніневії. Бібліотека шкіряних сувоїв протохристиянської громади у Кумрані (IV-I ст.) на березі Мертвого моря. Залишки приватних бібліотек, знайдені при розкопках Гекркуланума, знищеного виверженням Везувію (69 р. до н.е.). <i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з публікаціями про археологічні знахідки стародавніх бібліотек і книгосховищ [7; 15].
2	<i>ЛЕКЦІЯ 2. Тема:</i> Александрійський Мусейон (храм муз) і Александрійська бібліотека (початок III ст. до н. е.) зі скрипторієм для факсимільного копіювання манускриптів. Поет Калімах перший укладач каталогу бібліотеки і засновник бібліографії як дисципліни. Птолемея II Філадельф (286-247 до н. е.) – «відділ комплектації» бібліотеки, створення Септуагінти (сімдесят грецьких перекладів Біблії). Спалення Александрійської бібліотеки Юлієм Цезарем в інтерпретації Бернарда Шоу, нищення бібліотеки при погромі християнами храму сонця у 391 р., остаточне спалення бібліотеки халіфом Омаром у 640 р. за переказом сирійського письменника Абу-ль-Фараджа (1226-1286). Заснування бібліотеки у Пергамі (II ст. до н.е.) царем Євменом II за оповіддю Плінія Старшого. <i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з історією Александрійської бібліотеки [6; 7; 15].

3	<p><i>ЛЕКЦІЯ 3. Тема:</i> Поява у стародавньому Римі професійних писців (каліграфів), перекладачів та коректорів, які працювали у скрипторіях по копіюванню та розмноженню манускриптів – прототипи сучасних типографій і видавництва. Тит Помпоній Аттик, перший відомий «видавець» манускриптів.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з відомостями про скрипторії давнього Риму [2; 6; 9].</p>
Розділ 2. Середньовічні скрипторії і книгосховища	
4	<p><i>ЛЕКЦІЯ 4. Тема:</i> Заснування у Константинополі першого скрипторію (357), де копіювалися твори античних авторів, і константинопольської бібліотеки (згоріла в 475 р.). Найраніші збережені сірійські Євангелія. Розподіл праці у візантійських скрипторіях. Художнє оформлення манускриптів імператорського скрипторію і скрипторію Студійського монастиря у Константинополі.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з відомостями про візантійські скрипторії [3; 15; 16].</p>
5	<p><i>ЛЕКЦІЯ 5. Тема:</i> Західноєвропейські манускрипти епохи Меровінгів (481-751). Скрипторій при Академії Карла Великого в Аахені. Скрипторії монастиря на острові Рейхенау і скрипторіїв у ірландських монастирях.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з відомостями про західноєвропейські середньовічні скрипторії [6; 12; 15].</p>
6	<p><i>ЛЕКЦІЯ 6. Тема:</i> Літописні свідчення і легенди про «бібліотеку» Ярослава Мудрого. Нестор Літописець і київське літописання. Літературні твори, «Слово о полку Ігореві». Давньоруські ілюміновані рукописи XI ст.: Остромирово Євангеліє, Ізборник Святослава, Кодекс Гертруди (Псалтир Егберта) з мініатюрами, виконаними київським майстром. Ілюміновані рукописи післямонгольської доби. Пересопницьке Євангеліє (1556-1561).</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з історією київського літописання, з даними про збережені давньоруські манускрипти, зі змістом і значенням «Слова о полку Ігореві» [5; 6; 14].</p>
Розділ 3. Історія книжкової справи від доби інкунабул до сьогодення	
7	<p><i>ЛЕКЦІЯ 7. Тема:</i> Виникнення в європейських країнах друкарень з великою кількістю співробітників і розподілом праці. Розширення і зростання репертуару видань світської тематики, поява наукової літератури. Книгодрукування і реформація, поява індексу видань, заборонених Ватиканом.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> з історією виникнення друкарської промисловості [1; 9; 13].</p>
8	<p><i>ЛЕКЦІЯ 8. Тема:</i> Книгодрукування, наука та освіта XVII ст. Друковані букварі, учбова література, довідники, посібники і керівництва різної фахової тематики. Виникнення наукових періодичних видань з подальшим розширенням прикладної тематики і галузевої диференціації (географічні, геодезичні, військові журнали), а в XIX ст. розширенням репертуару по інтересам (журнали жіночі, дитячі т. д.). Поява друкованої продукції, не розрахованої на довготривале зберігання – періодичні інформаційні листки, які згодом перетворюються на газети.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися з видами і тематикою друкованої продукції XVII-XX ст. [2; 8; 9].</p>
9	<p><i>ЛЕКЦІЯ 9. Тема:</i> Проблема класифікації та каталогізації репертуару сучасної книжкової продукції. Рубрикація тематичних бібліотечних каталогів. Міжнародна класифікація ISBN. Електронна альтернатива паперовим книгам.</p> <p><i>Завдання на самостійну роботу:</i> ознайомитися із засадами сучасної класифікації</p>

друкованої продукції [1; 9; 12; 13; 16].

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять:

Практичні заняття мають сприяти засвоєнню і закріпленню змісту кредитного модуля; розвивати навички по практичному використанню отриманої інформації про розвиток книжкової справи, необхідні для розробки об'єктів художнього проектування поліграфічної продукції.

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва розділу, теми (окремого питання), що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з публікаціями про археологічні знахідки стародавніх бібліотек і книгосховищ [7; 15].	2
2	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з відомостями про історію Александрійської бібліотеки [6; 7; 15].	2
3	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з відомостями про скрипторії давнього Риму [2; 6; 9].	2
4	Ознайомитися з відомостями про візантійські скрипторії [3; 15; 16].	2
5	Ознайомитися з відомостями про західноєвропейські середньовічні скрипторії [6; 12; 15].	2
6	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з історією київського літописання, з даними про збережені давньоруські манускрипти, зі змістом і значенням «Слова о полку Ігореві» [5; 6; 14].	2
7	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з історією виникнення друкарської промисловості [1; 9; 13].	2
8	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення з видами і тематикою друкованої продукції XVII-XX ст. [2; 8; 9].	2
9	Підготовка до аудиторних занять: ознайомлення із засадами сучасної класифікації друкованої продукції [1; 9; 12; 13; 16].	2
Підготовка до заліку		6
Всього годин		24

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Історія книжкової справи», студенти:

на практичних заняттях

демонструють підготовлені презентації з проблемних питань і тем, дають відповіді на запитання викладача.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних і практичних занять. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються. Дедлайн відпрацювань – передостаннє практичне заняття. За відповіді на експрес-опитування на занятті студенту нараховується 1 бал. Для виконання практичних завдань не рекомендується використовувати матеріали, знайдені в ненадійних джерелах, зокрема у блогах у мережі інтернет або публікаціях, що не мають автора, оскільки, як правило, вони мають низьку якість (окрім Вікіпедії). У разі сумнівів слід проконсультуватися з викладачем.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на практичних заняттях у формі виконання творчих завдань і коротких доповідей по виконаній роботі.

Календарний контроль: атестація проводиться двічі на семестр з розділів кредитного модуля.

Семестровий контроль: залік.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що отримуються на практичних роботах

Робота студента:

– на семінарських заняттях визначає 100% його рейтингу з кредитного модуля;

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у роботі на практичних заняттях,
- повно розкриває тему доповіді,
- відповідає на уточнюючі питання за темою доповіді;

Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях на базі недостовірних джерел інформації спричиняють зниження рейтингу студента.

Очікується, що доповіді на практичні заняття студент готує і доповідає самостійно або не більше ніж два студенти готують доповідають за обраною темою.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті. Рейтинг студента відображається в особистому кабінеті електронного кампусу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Роботи на практичних заняттях (максимальна кількість балів на 1-му практичному занятті складає 11 балів)
2. Одноразово можна отримати 1 бал за відповідь на додаткове запитання за темою заняття.

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд

достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності)	10
неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	9

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання позитивного календарного контролю	Поточний рейтинг	18 ≥ балів	36 ≥ балів

Відповідь на заліку оцінюється у 100 балів та складається з двох питань

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)	50-45
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації)	44-38
неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації)	37-30

За її результатами студент отримує відповідну оцінку (ECTS та традиційну) згідно таблиці.

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Перелік питань до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.

Умови допуску до семестрового контролю: наявність кількості балів не менше від 40

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше, ніж 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до семестрового контролю (заліку) надані в **додатку А** до силабусу.

За наявності у студента документів, які підтверджують його участь у олімпіадах (міських, міжміських, всеукраїнських тощо) за темою семінарського заняття або розділу кредитного модуля ці теми можуть зараховуватись за відповідною тематикою та відповідними балами РСО.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри, кандидатом мистецтвознавства, Ю.О. Коренюком

Ухвалено: кафедрою графіки (протокол № 13 від 27.05.2021)

Погоджено Методичною комісією Видавничо–поліграфічного інституту (протокол № 6 від 25.06.2021), Вченою радою ВПІ № 9 від 29.06.2021 р.

Перелік питань до семестрового контролю (заліку)

Зразок залікового білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»	
Рівень вищої освіти	<u>другого (магістерського)</u> <small>(назва ступеня)</small>
Спеціальність	<u>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</u> <small>(код і назва напрямку підготовки)</small>
Освітня програма	<u>Образотворче мистецтво</u> <small>(код і назва спеціальності)</small>
Навчальна дисципліна	<u>ІСТОРІЯ КНИЖКОВОЇ СПРАВИ</u> <small>(назва)</small>
ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № _____	
1	<i>Питання з переліку наведених нижче питань</i>
2	<i>Питання з переліку наведених нижче питань</i>
Затверджено на засіданні кафедри	<u>Графіки</u> <small>(назва кафедри)</small>
Протокол № _____	від « <u> </u> » _____ 2021 р.
Завідувач кафедри графіки	_____ <small>(підпис) (Прізвище та ініціали)</small>

ПИТАННЯ для формування залікових білетів

1. Історичні відомості про бібліотеки в єгипетських храмах, папірусні сувої в похованнях (II – I до н. е.).
2. Бібліотека глиняних клинописних «книг» палацу асирійського царя Ашшурбаніпала (668-626 до н. е.) у Ніневії.
3. Бібліотека шкіряних та папірусних сувоїв протохристиянської громади у Кумрані (IV-I ст. до н. е.).
4. Створення, історія та загибель Александрійської бібліотеки за свідченнями історичних джерел та легенд.
5. Оповідь Плутарха про пергамську бібліотеку царя Євмена.
6. Книжкова справа у республіканському Римі Тит Помпоній Аттік (109-32 рр. до н. е.) перший римський видавець рукописів.
7. Римська періодика на дерев'яних кодексах часів Юлія Цезаря.
8. Перша публічна бібліотека Риму, заснована імператором Октавіаном Августом. Трактат Теренція Варрона про бібліотечну справу.
9. Скрипторій, лавка рукописів та залишки приватних бібліотек, знайдені при розкопках Гекруланума.
10. Торгівля рукописами та публічні бібліотеки в імператорському Римі.
11. Римські книги-сувої, їх матеріали та художнє оформлення.
12. Свідчення Гая Светонія про виникнення при імператорі Октавіані цензури, діяльність цензури при імператорах Нероні, Доміціані, Діоклетіані.

13. Перетворення християнства на державну релігію Риму. Зміна тематичного вектору діяльності цензури після едикту імператора Феодосія про закриття язичницьких храмів (378 р.). Перекази про нищення Александрійської бібліотеки патріархом Феофілом у 391 р. Фактичні наслідки боротьби християнства з античною культурою.
14. Терпиме відношення отців Церкви до античної філософської спадщини (трактат Василя Великого «Як молоді отримувати користь з язичницьких книг»).
15. Відбір чотирьох «канонічних» Євангелій Нікейським собором (325 р.). Поділ християнських текстів на канонічні (натхненні Св. Духом), на такі, що не входять до канону, але корисні для читання, на крифічні (неправильні) і на тичні (підлягають знищенню).
16. Значення апокрифічного Євангелія Якова для розвитку іконографії християнського мистецтва.
17. Заснування імператором Феодосієм II у Константинополі університету (425 р.) і бібліотеки при ньому.
18. Боротьба проти ікон та книг в період іконоборства (726-843 рр.). Загибель константинопольської бібліотеки.
19. Бібліотека патріарха Фотія (820-896), історичне значення його твору «Тисячикнижжя».
20. Матеріали і художнє оформлення візантійських рукописів Візантійські монастирські скрипторії, їх продукція. Продукція імператорських скрипторіїв, приклади копіювання античних рукописів (Віденський Діоскурід, VI ст.) і ранньовізантійських рукописів (Сувій Ісуса Навіна, X ст.).
21. Значення візантійської мініатюри періоду македонського ренесансу (IX ст.) для уявлення про художнє оформлення античних рукописів.
22. Художнє оформлення візантійських манускриптів середньо- і пізньовізантійського періодів.
23. Введення князем Борисом християнства у Болгарії (864 р.). Діяльність рівноапостольних Кирила і Мефодія. Перші слов'янські абетки, кирилиця та глаголиця.
24. Введення князем Володимиром християнства у Києві (988 р.) і започаткування книжкової справи Київської Русі. Літописні свідчення та сучасні перекази про бібліотеку Ярослава Мудрого.
25. Дерев'яна платівка з текстом псалма на шарі воску (рубіж X – XI ст.), найстаріша книга Східної Європи.
26. Нестор Літописець і київське літописання.
27. Давньоруські ілюміновані рукописи XI – XII ст. у порівнянні з візантійськими.
28. Падіння західної Римської імперії і поява у народів Західної Європи національних латиниць на основі класичної латинської абетки.
29. Діяльність монастирських скрипторіїв Західної Європи у VI – VII ст.
30. Книжкова справа в Академії Карла I (768-814) в Аахені.
31. Історичне значення Академії в Аахені для збереження античної культури і літератури.
32. Книжкова справа при дворі англійського короля Альфреда Великого (849-900).
33. Нові жанри світської народної літератури XI – XII ст. Тиражування книг за межами монастирів, поява міських скрипторіїв
34. Перші університети в Європі, університетські бібліотеки і бібліотекарі.
35. Масове тиражування рукописів найманими переписувачами і торгівля рукописами.
36. Розширення попиту на учбову і світську літературу, необхідність механічного тиражування текстів.
37. Перші досвіди застосування друкарських технік у Китаї, ксилографічний друк на паперових сувоях, друк керамічними набірними ієрогліфами Причини малого розповсюдження техніки набірної друку на Сході.
38. Поява в Європі паперу і розповсюдження ксилографії. Друк ксилографічних з цільних дерев'яних дощок у Німеччині та Нідерландах у XIV ст.
39. Принципова новизна набірної друкарської технології Й. Гутенберга.
40. Доповнення набірних текстів ксилографічними ілюстраціями в інкунабулах (друкованих книгах XV ст.).

41. Розповсюдження набірної друкарської справи в країнах Європи.
42. Відхід друкованих книг від традицій оформлення рукописних кодексів. Нові прийоми оформлення палеотипів (друкованих книгах XVI ст.). Поява титульних сторінок.
43. Видавництво Альда Мануція у Венеції та Клода Гарамона у Парижі.
44. Розподіл праці у видавництвах XVI ст. Виділення спеціальностей пуансніста, словолитника, набірника, палітурника.
45. Книжкова справа у Західній Європі XVI - XVIII ст. Видавництва Етьєнів та королівська типографія у Франції, типографії Плантагена та Ельзевірів у Нідерландах.
46. Типографії як самостійні виробництва друкованої продукції на замовлення різних видавництв.
47. Поява у кінці XIV ст. кириличного книгодрукування. Діяльність Ш.Фіоля у Кракові та ієромонаха Макарія у Чорногорії і Румунії.
48. Діяльність Ф. Скорини.
49. Діяльність І. Федорова, у Москві, Львові, Острозі.
50. Друкарня Києво-Печерської лаври (1615 – 1918 рр.).
51. Книгодрукування у Москві після вигнання І. Федорова.
52. Реформування російської видавничої справи Петром І. Видавництва при Московському університеті і при Російській академії наук.
53. Механізація набірних процесів в XIX ст. Поява фотографії і растрового тонового друку. Розширення репертуару і жанрів книжкової продукції.
54. Книжкова справа і бібліотечна справа у XX ст. Міжнародні класифікатори книжкової продукції.